

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนไทย

ภัทรวิทย์ ไยน้อย¹, บุญอนันต์ บุญสนธิ²

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

E-mail : ployidid@gmail.com¹, Boonana@vru.ac.th²

บทคัดย่อ

ปัญหาของยาเสพติดในประเทศไทย เป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ จนอาจจะกล่าวได้ว่าในปัจจุบันมีปัญหามันแพร่ระบาดของยาเสพติดเกิดขึ้นทั่วทุกจังหวัดของประเทศไทย ปัญหาเสพติดได้ยู่คู่กับประเทศไทยมาเป็นเวลานาน การดำรงอยู่ของปัญหาเสพติดได้ส่งผลกระทบต่อหลายประการต่อประเทศ ทั้งการเกิดความไม่สงบในสังคม ภาวะเศรษฐกิจถดถอยและระดับประเทศ รวมถึงการทำลายทรัพยากรบุคคลให้กลายเป็นบุคคลที่ไร้คุณภาพเป็นภาระที่สังคมจะต้องแบกรับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และนับวันปัญหาเสพติดได้ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทั้งการขยายพื้นที่การแพร่ระบาด ความหลากหลายและความซับซ้อนของตัวยาตลอดจนปัญหาเยาวชนที่มีแนวโน้มใช้ยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ปัญหาเหล่านี้กำลังได้รับความสนใจและเอาใจใส่จากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเอาชนะยาเสพติดโดยการร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรรัฐวิสาหกิจรวมทั้งประชาชนเข้ามามีบทบาทเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดดังกล่าว ดังนั้นบทความนี้จึงนำเสนอการขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนต้องให้การสนใจสนับสนุนและร่วมมือกันขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มของเด็กและเยาวชน

คำสำคัญ : ปัญหายาเสพติด , เด็กและเยาวชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Driving Guideline For Problem Solving of Drugs in Thai Children and Juvenile

Pattarawadee Yainoy¹, Boonanan Boonsonth²

Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under Royal Patronage

E-mail : ployidid@gmail.com¹, Boonana@vru.ac.th²

Abstract

The problem of drugs in Thailand was continuously intensify that it was also said this problem spread to all over Thailand nowadays. It was paired with Thailand for a long time. The existence of drugs affected country in many things, whether it be a social unrest, an economic condition both household and national economy, and a destruction of human resource as a low quality person that unavoidably became burden for social. The problem of drugs became heated, be it an expansion of drug to wide area, a diversity and complexity of drugs, and an increased tendency of a taking drugs in juvenile. These problems were interested and attended by a responsible man. To win the drugs, it will be done by the corporation of all sectors. These were government, private, state enterprise including people. And all of them had to play a role to prevent and solve problem by the driving guideline for solve as above problem. Therefore this article is to present the driving guideline for problem solving of drugs in Thai children and juvenile according to the national strategy in part of the prevention in a group that has a chance to involve in drugs. And in order to be a guideline for practically prevent and solve the drugs problem. It was considered as the important thing that everyone has to seriously interest, support and corporate to drive a problem solving of drugs in children and juvenile.

Keywords : Drug problems, Children and youth

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ประเทศไทยประสบกับปัญหายาเสพติดมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งปัญหาเสพติดได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของโลกปัจจุบันซึ่งมีการติดต่อสื่อสารที่สะดวกรวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้ผู้เสพโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง คือ เด็กและเยาวชน ถือเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีโอกาสทดลองใช้ยาเสพติดด้วยความคึกคะนองอยากรู้ อยากลอง จึงมีส่วนมากกว่ากลุ่มประชากรอื่นๆ โดยเฉพาะปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้ง่ายและใช้ยาเสพติดได้สะดวกกว่าในอดีต ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมเนื่องจากเด็กและเยาวชนไม่รู้เท่าทันต่อเล่ห์กลของผู้ค้ายาเสพติด ประกอบกับ ความอยากรู้ อยากลอง ความคึกคะนอง การต้องการความยอมรับในกลุ่มเพื่อน จิตใจที่ไม่หนักแน่น ถือเป็นจุดด้อยที่ทำให้เด็กและเยาวชนหลงกลเข้าไปติดบ่วงหรือตกเป็นทาสของยาเสพติด ดังนั้นการขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดจึงต้องเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถขับเคลื่อนโดยกลุ่มเด็กและเยาวชนได้โดยเครือข่ายของเยาวชนเอง ตลอดจนการให้ความรู้ผ่านกิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐให้การส่งเสริมและขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเสพติดของเด็กและเยาวชนผ่านองค์ความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันนี้ ยาเสพติดได้เข้ามาแพร่หลายในสังคมเราเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเฮโรอีน มอร์ฟิน และอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งนอกจากผู้ใหญ่จะติดยาเสพติดแล้ว ก็ยังมีเยาวชนไทยอายุน้อยลงไปติดยาเสพติดเหล่านี้อีกด้วย ซึ่งนับว่าเป็นการสูญเสียทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง เพราะนอกจากผู้เสพยาเสพติดทั้งหลายจะไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ยังมีแนวโน้มก่ออาชญากรรม ตลอดจนทำให้เกิดปัญหาต่อสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กระทบกระเทือนต่อประชาชนผู้ไม่ได้เสพยาเสพติดอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่เกิดจากความอ่อนแอของหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม คือ ครอบครัว ซึ่งเกิดจากพ่อแม่ด้วยคุณภาพ การที่เอาแต่รักลูกโดยที่ไม่รู้จักสอนหรือให้คำแนะนำลูกจึงทำให้ยาเสพติดสามารถแพร่ระบาดในเข้าไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นไปได้อย่างง่ายดายอีกทางหนึ่ง การแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนจึงต้องยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้ให้ความสำคัญการแก้ไขปัญหาเสพติดมาโดยตลอด (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสุขภาพจิต, 2559)

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของประเทศ ซึ่งเป็นบ่อนทำลายทรัพยากรและความมั่นคงของประเทศชาติและสังคมเป็นอย่างมาก ได้มีการดำเนินงานในทุกวิถีทางที่จะป้องกันและปราบปรามมิให้มีการเสพ การซื้อขาย และการผลิตยาเสพติด แต่เนื่องจากปัญหาเสพติดเป็นปัญหาใหม่ที่มีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนต่อการดำเนินการ และไม่ได้มีแต่ประเทศไทยแห่งเดียวเท่านั้น ประเทศอื่นๆก็มีการเสพ การซื้อขาย และการผลิตยาเสพติดอยู่ตลอดเวลา ซึ่งปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยเร่งด่วนและต่อเนื่องแม้ว่าในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดโดยกำหนดนโยบายและแนวทางการ

ดำเนินงานต่อสถานการณ์ด้านยาเสพติดที่ชัดเจนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมดำเนินการป้องกันแก้ไขและปราบปรามอย่างเต็มที่เพื่อหยุดยั้งการขยายตัวของปัญหาและลดระดับความรุนแรงของปัญหาเสพติดตามลำดับแต่ปัจจัยที่แพร่ระบาดของยาเสพติดนั้นยังขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยปัจจุบันผู้ผลิตและผู้ค้ายาเสพติดได้พัฒนาการผลิตระบบเครือข่ายการค้าเพื่อขยายตลาดให้กว้างขึ้นรวมทั้งได้พยายามพัฒนาวิธีการต่างๆ เพื่ออำพรางหลีกเลี่ยงการตรวจค้นและจับกุมของเจ้าหน้าที่และมีเครือข่ายของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีส่วนร่วมในการใช้สารเสพติดตลอดจนเป็นผู้ขาย การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดจึงจำเป็นต้อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มีการขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดให้สามารถเข้าถึงกลุ่มประชากรที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการให้สารเสพตลอดจนการให้ความรู้ของภัยยาเสพติดที่อาจก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อตนเองและผู้อื่นในกลุ่มของเด็กและเยาวชน ดังนั้น การขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดของเด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งรัฐจะต้องส่งเสริมการขับเคลื่อนโครงแก้ไข้ปัญหาและให้ความรู้อย่างเป็นทางการ ตลอดจนความร่วมมือของชุมชนที่จะร่วมด้วยช่วยกันผลักดันการขับเคลื่อนการแก้ไข้ปัญหาเสพติดในกลุ่มของเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง

ความหมายของยาเสพติด

(พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน : 2542) ให้ความหมาย “ยาเสพติดให้โทษ” ว่ายาเสพติดให้โทษ คือ สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้า สู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่นต้องเพิ่ม ขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการ เสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไป จะทรุดโทรมลง กับรวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือ ให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่ หมายความว่าถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มี ยาเสพติดให้โทษผสมอยู่

(สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด : 2560) ให้ความหมาย “ยาเสพติด” ไว้ว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ที่เสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่นต้องการเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยา เมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไป จะทรุดโทรมลง ซึ่งยาเสพติดนี้ อาจรวมถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย

สิ่งเสพติด หรือ ยาเสพติด ในความหมายของ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization or WHO) จะหมายถึงสิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไปโดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุด จะทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น

สถานการณ์ยาเสพติด

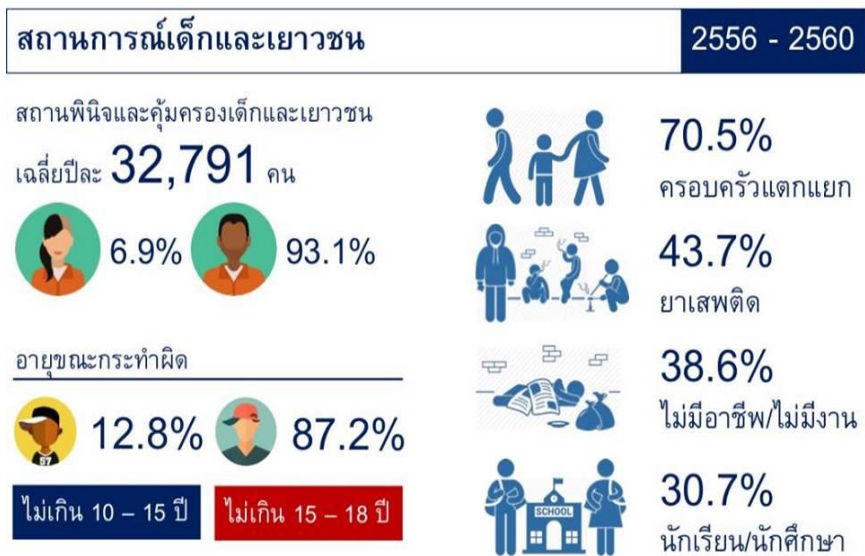
(ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสุขภาพจิต, 2559) สถานการณ์ยาเสพติด ในช่วงปี 2556-2561 ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาเสพติดมาช้านาน โดยสภาพปัญหาได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน เด็กและเยาวชนเริ่มใช้ยาเสพติดมีอายุน้อยลง จากระบบรายงาน ของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามกรมสุขภาพจิต พบว่า ผู้เข้ารับการรักษาเสพติดกระทรวงสาธารณสุข ปี 2556-2558 จำนวน 156,884 คน 98,421 คน และ 55,683 คน ตามลำดับ โดยเป็นผู้เข้ารับการรักษาในหน่วยงานสังกัดกรมสุขภาพจิต จำนวน 3,975 คน 4,071 คน และ 3,912 คน ตามลำดับ

(สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559) จากสถิติการเข้ารับการรักษาแม้ว่าจะมีแนวโน้มลดลง แต่กลับพบว่าผู้เข้ารับการรักษาเป็นเยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี มีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 50 เยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงสำคัญที่ต้องมีการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดเนื่องจากมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เสพติด ควรได้รับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันต่อยาเสพติด และปัจจัยย่อยต่างๆ รวมทั้งการเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อป้องกันการกลับไปใช้ซ้ำ ซึ่งเมื่อจำแนกชนิดยาเสพติดที่มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาามากที่สุด คือ ยาบ้า ร้อยละ 75.20 รองลงมา คือ กัญชา ร้อยละ 6.83 และกระท่อม ร้อยละ 4.17 ด้านพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดที่น่าเป็นกังวล คือ การใช้ยาเสพติดมากกว่า 1 ชนิดร่วมกันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้การบำบัดรักษามีความยุ่งยาก ซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ปัจจุบันยังพบว่าเด็กและเยาวชนมีการนำสารต่างๆ ที่หาได้ง่ายมาผสมกัน เพื่อให้ออกฤทธิ์เหมือนสารเสพติด ซึ่งเด็กและเยาวชนมีการทดลองดื่มสารเหล่านี้เนื่องจากมองว่าเกิดจากส่วนผสมของสารที่ไม่เป็นอันตราย โดยที่ไม่ได้คำนึงว่ามีฤทธิ์เสพติด ปัญหาสารเสพติดเป็นปัญหาที่เป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ส่งผลต่อพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสมองโดยเฉพาะในเด็กและเยาวชน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว กระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี เป็นกลุ่มประชากรที่มีขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 32.44 ของประชากรทั้งหมดในปี 2557 และเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ซึ่งเป็นวัยที่ดำเนินชีวิตในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ใฝ่หาความรู้ อยากเห็น อยากลองของใหม่ รักพวกพ้อง รักเพื่อน เชื้อเพื่อน และมองหาแบบอย่างเพื่อดำเนินรอยตามแบบ ทศนคติที่ผิดๆเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดในวัยรุ่น เช่น การเสฟไอซ์ ทำให้ผมอม ผิวขาว การเสพยาบ้าทำให้เพิ่มความตื่นตัวในการมีเพศสัมพันธ์ อ่านหนังสือได้นานขึ้น ทำให้มีกำลังวังชา ทำให้มีจิตใจแจ่มใส ทำให้มีสุขภาพดี ทำให้สติปัญญาดี สามารถรักษาโรคบางอย่างได้ จากทัศนคติดังกล่าวทำให้เกิดความรู้สึกลอยล่องใช้ จนมีการติดสารเสพติดนั้นในที่สุด

ภาพที่ 1 สถานการณ์เด็กและเยาวชน
ที่มา : สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 2560

สาเหตุของปัญหาเสพติด

ปัญหาการเสพติดมาจากสาเหตุทั้งทางสังคม วัฒนธรรม ความยากจน ได้รับการศึกษาน้อย มาจากครอบครัวที่ยากลำบาก การเลี้ยงดูเด็กมีปัญหา ใช้ความรุนแรง ขาดความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ และการทำให้เด็กมีปัญหาพัฒนาการทางสุขภาพจิตที่บกพร่องหรือผิดปกติในบางเรื่อง ทำให้วัยรุ่นบางคนที่มาจาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สภาพแวดล้อมดังกล่าวมีความเสี่ยงที่จะลงและติดยาเสพติดมากกว่าวัยรุ่นที่มาจากสภาพแวดล้อมที่ดีกว่า ครอบครัวคนรวย คนชั้นกลาง บางครอบครัวและหรือสภาพแวดล้อมในชุมชน สังคม บางแห่งก็อาจสร้างปัญหาแรงกดดัน สร้างปัญหาด้านความคิดจิตใจให้เด็กบางคนไปเสพติดได้ด้วยเช่นกัน

(ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสุขภาพจิต, 2559) กล่าวว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ยาเสพติด 4 ประการ ดังนี้

1. ตนเอง เช่น การอยากรู้ อยากรอง ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ไม่มีความรู้เรื่องสารเสพติด ประสบความล้มเหลวในชีวิต หรือเกิดจากการเจ็บป่วย กรณีอยากทดลองด้วยตนเอง เกิดจากความอยากรู้ อยากเห็นซึ่งเป็นนิสัยของคนโดยทั่วไปและไม่คิดว่าตนจะติดยาเสพติด จึงไปทำการทดลองใช้ ในการทดลองใช้ครั้งแรกๆ อาจมีความรู้สึกดีหรือไม่ดีก็ตาม ถ้ายังไม่ติดยาเสพติดก็อาจประมาทไปใช้อีก จนในที่สุดก็ติดยาเสพติดนั้น หรือ ถ้าไปทดลองใช้สารเสพติดบางชนิด เช่น เฮโรอีน แม้จะเสพเพียงครั้งเดียว ก็อาจทำให้ติดได้ และ กรณีถูกหลอกหลวง ยาเสพติดมีรูปแบบต่างๆ มากมาย ผู้ถูกหลอกหลวงไม่ทราบว่าสิ่งที่ตนได้กินเข้าไปนั้นเป็นยาเสพติดให้โทษร้ายแรง คิดว่าเป็นยาธรรมดาไม่มีพิษร้ายแรง หรือเป็นอะไรตามที่ผู้หลอกหลวงแนะนำ ผลสุดท้ายกลายเป็นผู้ติดยาเสพติด

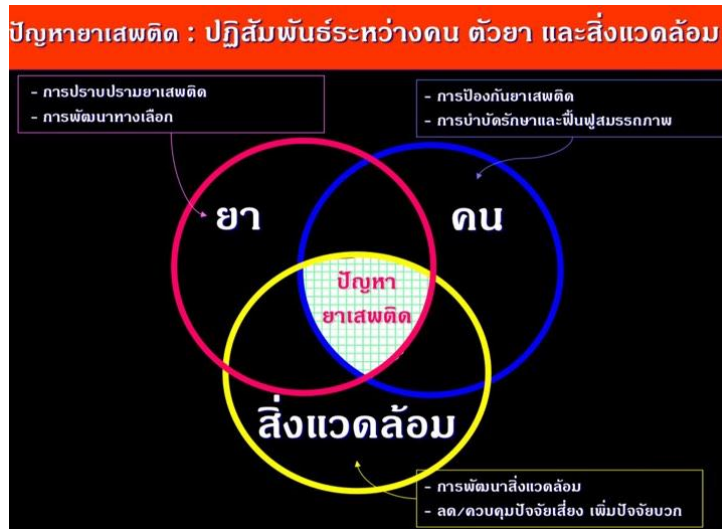
2. ครอบครัว เช่น บุคคลในครอบครัวติดยาเสพติด ครอบครัวไม่มีความอบอุ่น มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน การหย่าร้างและแต่งงานใหม่ของหัวหน้าครอบครัว พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก รักลูกไม่เท่ากัน และมีการเปรียบเทียบระหว่างลูกแต่ละคน หรือเปรียบเทียบกับลูกเพื่อนบ้าน

3. สิ่งแวดล้อม เช่น มีแหล่งผลิตหรือแหล่งระบาดของยาเสพติดที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีตัวอย่างจากสื่อประเภทต่างๆ สังคมไม่เปิดโอกาสหรือไม่ยอมรับผู้ติดยาได้กลับเข้ามาสู่สังคมปกติ อาศัยอยู่ในในสิ่งสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการติดยาเสพติด

4. เศรษฐกิจ เช่น เศรษฐกิจ ตกต่ำ ว่างงาน มีหนี้สินล้นพ้นตัวกลุ่มใจที่เป็นหนี้ก็ไปกินเหล้า หรือสูบกัญชาให้เมาเพื่อที่จะได้ลืมเรื่องหนี้สิน บางคนต้องการรายได้เพิ่มขึ้นโดยพยายามทำงานหนักมากขึ้นทั้งๆ ที่ร่างกายอ่อนเพลียมาก จึงรับประทานสารกระตุ้นประสาทเพื่อให้สามารถทำงานต่อไปได้ เป็นต้น ถ้าทำอยู่เป็นประจำทำให้ติดยาเสพติดนั้นได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน ยา และสิ่งแวดล้อม

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

(กรมสุขภาพจิต 2559) กล่าวว่าเส้นทางการติดยาตั้งแต่เริ่มเสพจนกระทั่งติดสามารถแบ่งได้ เป็น 4 ระยะ ได้แก่

1. เริ่มทดลองอยากรู้้อยากเห็น (Experiment and first-time use) เมื่อมีคนแนะนำให้ทดลองร่วมกับความรู้สึกลอยๆ หรือใช้ gateway drug อยู่แล้ว เช่น บุหรี่ เหล้า ซึ่งสารเหล่านี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ว่าสารทำให้เกิดความพึงพอใจ สบายได้มากกว่าที่เป็นอยู่ หรือเพิ่มพลังกำลังในการทำงาน
2. ใช้เป็นครั้งคราว (Occasional use) เกิดความติดใจในผลของสารเสพติด เรียนรู้ว่าจะหากใช้ปริมาณมากขึ้นก็จะได้รับผลความรู้สึกดีมากขึ้น เกิดความรู้สึกเป็นสุขอย่างมาก
3. ใช้สม่ำเสมอใช้อย่างพริ้วพริ้ว (Regular use) หมกมุ่นกับการหาสารมาเสพ มีอาการเมายา การทำงาน การเรียนแย่งลง สัมพันธภาพกับคนรอบข้างไม่ดี ใช้จ่ายเงินเปลือง อาจถูกจับเนื่องจากเสพหรือค้า
4. เกิดภาวะพึ่งพาสุรายาเสพติด (Dependence) ใช้สารมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน จนเกิดอาการทนต่อยา (Tolerance) และภาวะถอนยา (Withdraw) หรือ มีการใช้เกินขนาด (Drug Overdose) โดยไม่ตั้งใจ

ผลกระทบของปัญหา ยาเสพติด (วินัดดา ปิยะศิลป์ 2545) กล่าวว่าผลกระทบของปัญหา ยาเสพติดมี 4 ประการ ดังนี้

1. ผลกระทบของปัญหา ยาเสพติดต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพ

1.1 ทำลายประสาทสมอง จิตใจเสื่อม ซึมเศร้า วิดกกังวล เลื่อนลอย และเกิดภาวะผิดปกติทางจิตจากสารเสพติดนั้นๆพิษจากสารเสพติดทำลายอวัยวะต่างๆให้เสื่อมลง มีโรคแทรกซ้อนได้ง่าย ร่างกายซูบซีดอ่อนเพลีย

1.2 เสียบุคลิกภาพ ขาดความสนใจตนเอง ขาดสติสัมปชัญญะการควบคุมกล้ามเนื้อและระบบประสาทบกพร่อง ทำให้ประสบอุบัติเหตุได้ง่าย

2. ผลกระทบของปัญหา ยาเสพติดต่อครอบครัวและสังคม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2.1 ครอบครัวที่มีผู้ติดสารเสพติด มักได้รับความเดือดร้อนจากผู้ติดสารเสพติดในทุกด้าน เช่น การขาดความรับผิดชอบต่อนำที่นำไปสู่ความขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท ก่อให้เกิดความเครียด และต้องแก้ไขปัญหาบ่อยๆ

2.2 ทำให้สูญเสียสมรรถภาพ การทำงาน ทำให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัวทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมเสียทรัพย์สินรายได้ของครอบครัวเนื่องจากต้องซื้อสารเสพติดมาเสพ และรักษาโรคที่เกิดจากสารเสพติด

2.3 ปัญหาสารเสพติดก่อให้เกิดความหวาดระแวงจากประชาชนและสังคมเป็นวงกว้าง เนื่องจากเกรงว่าบุตรหลานจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติดหรือถูกประทุษร้ายจากผู้เมาสารเสพติด หรือมีความผิดปกติทางจิตจากการใช้สารเสพติด

3. ผลกระทบของปัญหายาเสพติดต่อส่วนรวมและประเทศชาติ

เป็นภัยต่อความมั่นคง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขของคนในประเทศประเทศชาติสูญเสียงบประมาณในการป้องกัน ปราบปราม บำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติด

แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด

(ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ) กล่าวถึงแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาโดยการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา เน้นมาตรการที่เหมาะสมกับช่วงวัยและเป็นระบบต่อเนื่องตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย – อุดมศึกษา 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน

พัฒนาและส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ เพื่อปลูกฝัง หล่อหลอมให้เด็กสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัยจากยาเสพติด เช่น ทักษะสมอง ทักษะชีวิต ทักษะสังคม ฯลฯ โดยผ่านการอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมพัฒนา การเรียนรู้ผ่านการเรียนการสอนตั้งแต่ปฐมวัย - อุดมศึกษา รวมถึงการสร้างจิตสำนึกที่ดีควบคู่การมีคุณธรรมจริยธรรม ในส่วนของช่วงวัยปฐมวัยและประถมศึกษา ต้องอาศัยกลไกครูเป็นหลักในการถ่ายทอดและสร้างการรับรู้ ที่มีประสิทธิภาพได้ และในส่วนของช่วงวัยมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ต้องอาศัยกลไกเพื่อนเป็นหลักในการถ่ายทอด และสร้างการรับรู้ที่มีประสิทธิภาพได้

1.1 ระดับปฐมวัย

พัฒนาทักษะสมอง เพื่อวางรากฐานภูมิคุ้มกันระยะยาว ด้วยองค์ความรู้เพื่อการบริหารจัดการชีวิต (Brain Executive Functions : EF) ให้เด็กรู้จักยับยั้งชั่งใจ ยังคิดไตร่ตรอง ควบคุมอารมณ์ ยืดหยุ่น ปรับตัว ฯลฯ เมื่อเด็กได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โตขึ้นจะลดโอกาสการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมการดื่มเหล้า การสูบบุหรี่ การทุจริต เป็นต้น โดยดำเนินการผ่านกลไก ครู อนุบาล/ครูผู้ดูแลเด็กในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศ

1.2 ระดับประถมศึกษา

เสริมสร้างทักษะชีวิต ให้ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติด ควบคู่การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยดำเนินการผ่านกลไกบุคลากรป้องกัน เช่น ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา ครูตำรวจ D.A.R.E. ครูพระสอนศีลธรรม วิทยากรป้องกันต่าง ๆ ในการสอนสอดแทรกความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติดที่หลากหลายตามบริบท

1.3 ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เสริมสร้างทักษะชีวิต ให้ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติด ควบคุมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม พร้อมด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมกลุ่มเพื่อน เครือข่าย/องค์กรเยาวชน กิจกรรม TO BE NUMBER ONE กิจกรรมการเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตน

1.4 ระดับอุดมศึกษา

เสริมสร้างทักษะสังคม การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสา สร้างพลังการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพื้นที่

2. ด้านการค้นหา

สำรวจ ค้นหา คัดกรอง โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การสังเกต ซักถาม ฯลฯ และแบ่งกลุ่มเพื่อหามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เหมาะสม ได้แก่ กลุ่มทั่วไป กลุ่มเสี่ยง กลุ่มใช้ยาเสพติด

3. ด้านการรักษา

ให้โอกาสเมื่อเด็กพลังพลาดเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือมีแนวโน้มเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยการปรับความคิด/พฤติกรรม สร้างค่านิยมใหม่ ดูแลช่วยเหลือ ติดตามอย่างใกล้ชิด ระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ทั้งนี้ สถานศึกษาจะต้องเปิดให้โอกาสให้เด็กได้เรียนต่อตามปกติ

- กลุ่มเสี่ยง : ค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยง การให้คำปรึกษา ติดตาม เยี่ยมบ้าน ฯลฯ
- กลุ่มใช้ยาเสพติด : กรณีค้นพบในสถานศึกษา โดยการทำจิตสังฆกรรมบำบัดในสถานศึกษา ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่าง ครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

4. ด้านการเฝ้าระวัง

สอดส่อง เฝ้าระวัง เป็นหูเป็นตา ร่วมมือกันระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีกิจกรรมที่เข้ามาหนุนเสริม เช่น ลูกเสือต้านภัยยาเสพติด /1 ตำรวจ 1 โรงเรียน /การจัดระเบียบสังคมรอบสถานศึกษา ฯลฯ

5. ด้านการบริหารจัดการ

การพัฒนาบุคลากร /การขับเคลื่อนกลไกคณะกรรมการ คณะทำงานที่เกี่ยวข้อง /การจัดทำแผนงานงบประมาณ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

(ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น 2559) ให้ข้อมูลว่าพ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือ โดยอาศัยความรัก ความเข้าใจ เป็นพื้นฐานในการทำให้ยอมรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และปฏิบัติในสิ่งต่อไปนี้

1. ระวังสติอารมณ์ อย่าว่าความยอมรับความจริง ยอมรับสภาพว่าลูกติดยา เพื่อเตรียมตัวช่วยเหลือบุตรหลาน
2. ไม่ควรแสดงความก้าวร้าวกับลูก เพราะจะทำให้ลูกปกปิดซ่อนเร้นมากขึ้น
3. แสดงความรัก ความเห็นใจอย่างจริงใจ เพื่อให้ลูกหลานยอมเปิดใจ ยอมรับความช่วยเหลือ
4. ต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมว่า บุตรหลานติดสารเสพติดประเภทใด ฤทธิ์รุนแรงแค่ไหน ใช้สารเสพติดมานานแล้วหรือยัง ใช้ปริมาณแค่ไหน โดยอาจหาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น เพื่อนสนิท ครูที่โรงเรียน ห้องนอน กระเป๋าเสื้อผ้า เป็นต้น
5. ปรึกษาผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ เช่น ศูนย์ให้คำปรึกษาปัญหาสารเสพติดหากลูกหลานติดสารเสพติดมานาน จนทำให้สภาพร่างกายและจิตใจเปลี่ยนแปลงไป หรือมีพฤติกรรมและบุคลิกภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เป็ยงเบนไปจากเดิม และครอบครัวหรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ผู้ปกครองควรส่งลูกเข้ารับการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านจิตใจ ในสถานบำบัดรักษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ความเชื่อมโยงแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามยุทธศาสตร์

(ข้อมูลจากยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี 2561-2580)

1. ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี 2561-2580 : มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ความมั่นคง เป้าหมาย คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ปี 2560-2564

ยุทธศาสตร์ที่ 5 คือ การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน เป้าหมายที่ 4 คือ ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มีมิตรประเทศ และนานาชาติ ในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ

3. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามยุทธศาสตร์ 5 ปี (2558-2562) เป้าหมาย 5 ประการ ดังนี้

3.1 เด็กและเยาวชนมีภูมิคุ้มกันยาเสพติด

3.2 หมู่บ้าน/ชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการมีความเข้มแข็งในการป้องกันยาเสพติด

3.3 ทำลายเครือข่ายการค้าและองค์การอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง ลดพื้นที่ปลูกพืชเสพติดและทำลายแหล่งผลิต

3.4 ผู้เสพติดได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างมีมาตรฐาน

3.5 ประเทศไทยเป็นศูนย์การค้าเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของอาเซียน

หน่วยงานบูรณาการที่มีงบประมาณในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศไทย มีทั้งหมด 8 กระทรวง 25 หน่วยงาน 2 ส่วนราชการ ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 3 รายชื่อหน่วยงานมีงบประมาณด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการเสพติดโดยสรุปคือ

1. แก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบและนโยบายเรื่องการป้องกันปราบปรามปัญหาการเสพติดให้มีความยืดหยุ่น ใจกว้าง สอดคล้องกับหลักความเป็นจริง (วิถีคิด พัฒนาการ พฤติกรรมมนุษย์) เพิ่มขึ้น เช่น ถือว่าคนติดยาเป็นคนป่วย ไม่ใช่อาชญากร ในยุโรปบางประเทศเมื่อตำรวจตรวจพบคนที่มียาไว้บริโภคส่วนตัวไม่เกิน 1 สัปดาห์ จะไม่ถูกจับว่าเป็นคนขาย เพียงแต่บันทึกไว้ว่าเป็นคนป่วย และแนะนำให้ไปเข้ารับการรักษา
2. การปฏิรูปวิธีการบำบัดเยียวยาผู้เสพติด โดยเน้นความใจกว้าง ความรัก ความเมตตา การให้เกียรติไว้วางใจ สนับสนุนให้ผู้เรียนรู้ค่อยๆ เรียนรู้ด้วยตนเอง
3. วิจัยและใช้แนวทางแก้ไขปัญหาการเสพติดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ มีหลักฐานยืนยันว่าได้ผลจริงเพิ่มขึ้น

บทสรุป

ผู้เขียนสรุปบทความเรื่องการขับเคลื่อนแนวทางการแก้ยาเสพติดของเด็กและเยาวชนไทยว่า : ผลกระทบจากปัญหาสารเสพติด ทำให้เกิดความเสียหายทั้งต่อตัวผู้เสพ ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจและประเทศชาติ การแก้ปัญหายาเสพติดต้องเริ่มต้นจากครอบครัวซึ่งใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากที่สุด โดยการให้เวลากับบุตรหลานและร่วมกันแก้ปัญหายาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้สังคมโรงเรียนและสถานศึกษาต้องมีการติดตาม สังเกตพฤติกรรมนักเรียน-นักศึกษาที่เข้าข่ายเกี่ยวข้องกับสารเสพติด การมุ่งให้ความรู้ในเรื่องอันตรายผลกระทบที่เกิดจากการใช้สารเสพติด สร้างการรับรู้ ความตระหนักถึงภัยอันตรายน่าจะมีการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด และเป็นหน้าที่ของทุกคนจะต้องร่วมมือกันที่จะร่วมมือกันขับเคลื่อนการแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน โดยการขับเคลื่อนการส่งเสริมและสนับสนุนโครงการที่สอดคล้องกับการแก้ปัญหายา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ยาเสพติดและเร่งฟื้นฟูการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้เท่าทันภัยยาเสพติดอย่างแท้จริง และเปิดโอกาสให้มีกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกันเป็นเครือข่าย และแนวทางการปฏิบัติและการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เป็นรูปธรรมได้นั้นจะต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วนตลอดจนการเป็นภาคีเครือข่ายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มของเด็กและเยาวชนอย่างจริงจังโดยผ่านนโยบายของรัฐและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะประสบผลสำเร็จและสามารถป้องกันและฟื้นฟูบำบัดผู้ใช้ยาเสพติดได้อย่างมีคุณภาพ ฉะนั้นแล้วการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนไทยจึงเป็นหน้าที่ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนการดูแลสอดส่องภายในชุมชนและการดูแลเอาใจใส่ภายในครอบครัว

เอกสารอ้างอิง

- นัสดา ปิยะศิลป์ และพนม เกตุมาน. (2545). สิ่งเสพติด.
สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2544). ความรู้เรื่องยาเสพติด.
สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). ข้อมูลประชากร (2557).
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2560). ออนไลน์ แหล่งที่มา :
<https://www.oncb.go.th/Pages/main.aspx>
ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ปิยอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์.
ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสุขภาพจิต. (2559). การแก้ไขปัญหายาเสพติด
สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). ข้อมูลประชากร 2557. Retrieved 30 พฤษภาคม 2559, from
www.ncccd.go.th